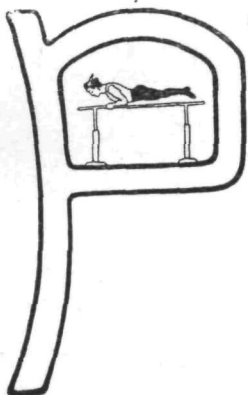

JAKOB DIMNIK:

Kronanje v Budimpešti.

o starodavnem, sijajnem in slovesnem običaju se je vršilo dne 30. decembra 1916 kronanje cesarja-kralja K a r l a IV. in cesarice-kraljice C i t e. Mesto je imela praznično lice; dostojansveniki so oblekli starodavne narodne noše. Pa tudi prebivalstvo glavnega mesta je v svojem veselem razpoloženju storilo vse, karkoli je bilo le mogoče, da je povečalo ta veseli praznik ter dalo na ta način duška svojim patriotskim čuvstvom.

Slovesnost se je pričela že na vse zgodaj. Nepregledna množica ljudi je stala po ulicah in cestah ter čakala na slavnostni sprevod. Po slavnostni seji poslanske in magnatske zbornice, ki je bila že ob šestih zjutraj, so šli vsi poslanci v cerkev Sv. Matije, kjer se je vršilo kronanje, v cerkvi so pa bili zbrani že zastopniki okrajev in mest cele dežele.

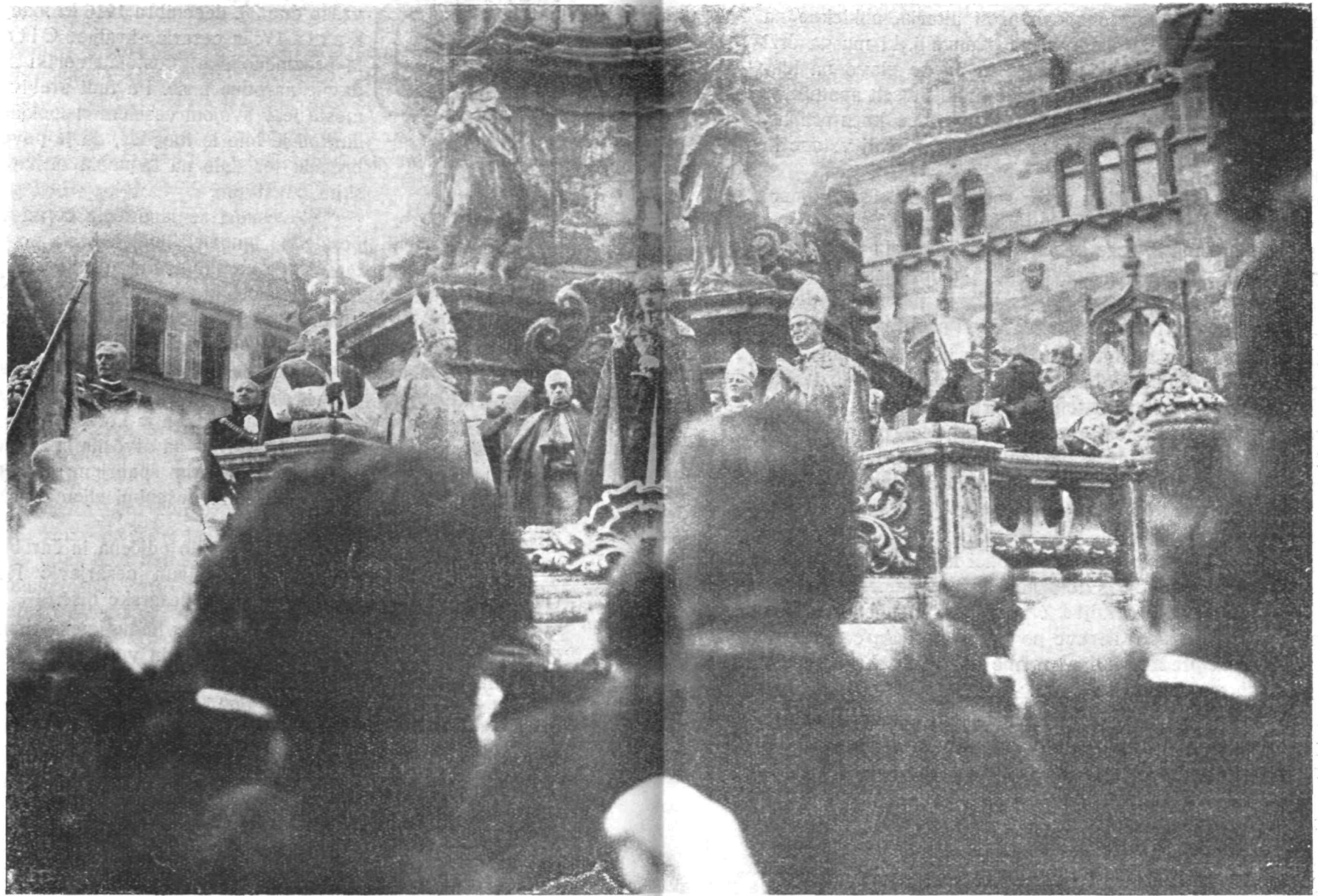
Kraljevska dvojica se je odpeljala zjutraj ob poldevetih iz dvora v cerkev v galavozu, ki ga je peljalo osem parov konj. Ob strani galavoza je jahala ogrska telesna straža, poleg teh je korakal oddelek dvornih lakajev, polovica eskardrona huzarjev je pa otvorila in zaključila velikanski sprevod, ki se je pomikal med vojaškim špalirjem in na tisoče in tisoče broječo ljudsko množico. Ta je z navdušenimi eljen(živio)-klici pozdravljala kraljevi par.

Cerkev je bila karnajbolj praznično odičena in čarobno razsvetljena. V oratoriju je prisostvoval ceremonijam cesarjevič F r a n c J o ž e f O t t o n. Prisotni so bili tudi vsi člani cesarske hiše.

Kraljevsko dvojico je sprejel pri vhodu knez-primas kardinal dr. Csernoch z veliko asistenco. Z godobo in v spremstvu najvišjih dostojanstvenikov se je pomikal sprevod v cerkev. Cesar-kralj K a r e l je zasedel prestol na desni strani svetišča in cesarica-kraljica C i t a pa na levi strani. Ko so bili vsi udeležniki sprevoda na svojih prostorih, so zaprli cerkvena vrata in obredi kronanja so se začeli.

Kralj stopi s svojega prestola ter gre na najnižjo stopnico altarja ter se vsede v naslonjač nasproti knezu-primasu. Zdaj se obrne nadškof iz Kalosce h knezu-primasu ter ga nagovori z besedami, določenimi v rimskem pontifikalu: »Reverendissime Pater! Postulat sancta Mater ecclesia catholica, ut presentem Serenissimum Carolum IV. ad dignitatem Hungariae Regis sublevitis«. (»Visokočastiti oče! Sveta mati katoliška cerkev želi, da se povzdigne prisotni prejasni Karel IV. v dostojanstvo kralja Ogrskega.«)

Na to odgovori knez-primas nadškofu Kolocskemu: »Scitis illum dignum et utilem hanc dignitatem?« (»Ali menite, da je vreden in sposoben

za to dostojanstvo?») Nadškof odgovori: »Et novimus et credimus eum dignum esse ac utilem ecclesiae Dei et ad regimen regni.« (»Mi vemo in verujemo, da je vreden in da bo cerkvi božji in vladarstvu nad kraljestvom v blagor.«

Na to vstane kralj, stopa po stopnjicah proti altarju, poklekne na zgornji stopnjici na blazino, položi obe roki na evangelij, ki mu ga drži knez-primas, podá prisego pravičnosti in miru in nagne glavo na blazino na tleh, knez-primas pa moli med tem klečé litanije vseh svetnikov. Pri besedah: »Ut omnibus fidelibus defunctis« pa vstane knez-primas, napravi s pastirsko palico križ čez glavo kralju, na kar kralj vstane in gre proč od altarja.

Po teh obredih so kralja mazilili in maša se je pričela. Po dvojnem Aleluja v gradualu gre kralj k velikemu altarju, poklekne na blazino ter prevzame gol meč Sv. Štefana iz roke kneza-primasa; kmalu na to vrne meč knezu-primasu, ki ga vtakne v nožnico in ž njim opašejo kralja; kralj potegne meč ter napravi z njim običajne udarce naprej, na desno in na levo. V tem trenutku zagrmé zunaj cerkve prvi pozdravni streli.

Kralj poklekne zopet na zgornji stopnjici altarja in knez-primas kardinal dr. Csernoch in namestujoči palatin grof Štefan Tisza mu deneta sveto krono na glavo. Ko pomolé med tem vsi drugi nadškofje in škofje desnice proti sveti kroni, govori knez-primas z »Accipe coronam regni!« blagoslov. Na to podeli knez-primas z besedami: »Accipe virgam virtutis« kralju žezlo in državno jabolko in oba asistujoča škofa odpašeta kralja meč Sv. Štefana; eden teh dveh škofov položi meč na altar, zunanaj pa zagrmé drugi pozdravni streli.

Kralja peljejo zopet k prestolu, kjer ga ustoliči knez-primas s predpisanimi obredi. Kronanje kralja je s tem končano in namestujoči palatin zakliče na ves glas: »Živio kralj!« Z navdušenimi eljen-klici pozdravljajo kralja v cerkvi in zunaj cerkve po vseh ulicah in cestah. Po tretjem pozdravnem strelu pred cerkvijo zagrmé na Blocksbergu topovi in vsi zvonovi glavnega mesta začno zvoniti.

Temu je sledilo kronanje kraljice, ki je med tem odložila domačo krono, kralj jo pa predstavi pred altarjem knezu-primasu s predpisanimi besedami ter gresta na to na prestol. Namestujoči palatin sname kraljici krono.

Ko se je izvršilo maziljenje kraljice, postavi škof Veszpremski domačo krono na glavo kraljici in knez-primas se pa s pomočjo namestujočega palatina dotakne s sveto krono Sv. Štefana desne kraljičine rame. Ko je sprejela kraljica žezlo in državno jabolko, jo spremijo na prestol ob kraljevi strani. Knez-primas zapoje Te Deum in v četrtrič zagrmé pozdravni streli zunaj cerkve. Iznova so začeli streljati topovi na Blocksbergu in vsi zvonovi glavnega mesta pa zvoniti.

Ko se je med tem maša nadaljevala, vzame Veszpremski škof kraljici žezlo in državno jabolko ter podá te insignije kralju. Po evangeliju

položé škofje državne insignije (znamenja kraljevega dostojanstva) zopet na blazino, in kraljeva dvojica poljubi evangelij, ki jima ga je ponudil nadškof iz Kalosce. Med darovanjem stopi kraljeva dvojica k glavnemu altarju in oba poljubita klečé pateno in sv. hostijo, ki jima jo je ponudil knez-primas, vržeta v zlato škodelico vsak en zlat denar in se vrneta zopet na prestol. Pri »Agnus Dei« sprejmeta kralj in kraljica poljub miru ter poljubita križec, ki jima ga je ponudil nadškof iz Kalosce. Na to sta sprejela sv. obhajilo in po končani maši pa šla zopet z vsem spremstvom v zakristijo.

Med nepopisnim ljudskim navdušenjem se je vračala kraljica Cita v двореc, kralj je šel pa nazaj v cerkev, kjer je povzdignil veliko izbranih kandidatov v viteze zlate ostroge, med temi tudi enega ljudskega učitelja, ki je bil odlikovan na bojnem polju z bronasto, malo in veliko srebrno in z zlato svetinjo.

Vsemu temu je sledila slovesna zaprisega pod milim nebom. Pozdravni topovski strelji in zvonenje po vseh cerkvah je poveljčevalo slovesni trenotek. Vsi zbrani so odšli pred katedralo na trgu Sv. Trojice, kjer je nastopil kralj v polnem ornatu; držeč v levici križ, povzdigne tri prste desnice ter priseže pred zbranim ljudstvom na ustavo.

Na to so spremili kralja v veličastnem sprevodu na hrib kronanja, kjer je po starodavnem običaju z mečem Sv. Štefana mahnil proti vsem štirim stranem neba ter s tem pokazal, da hoče biti najvišji zaščitnik države in braniti deželo pred vsemi sovražniki, naj pridejo od koderkoli.

Po vseh teh ceremonijah se je vrnil kralj z jahajočim spremstvom v двореc.

Zadnja ceremonija kronanja je bil slavnosten obed v kraljevem dvorcu, katerega so se udeležili poleg kralja in kraljice vsi državni poslanci in vsi dostojansveniki, ki so bili v cerkvi. Poleg kralja in kraljice so sedeli knez-primas, papežev nuncij, nadškof Kolocski in namestnik palatina. Kralju in kraljici so stregli državni poslanci.

Po končanem slavnostnem obedu so se zbrali člani obeh hiš državnega zbora v poslanski zbornici k skupni seji. S tem so bile zaključene slavnosti kronanja.

